

Hanna Sarkkinen vas

Kirjallinen kysymys kierrätyksestä ja jätehuoltojärjestelmän kehittämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Euroopan komissio on antanut Suomelle ja 13 muulle maalle varhaisvaroitustenmenettelyllä suosituksia, joiden avulla maat voisivat saavuttaa yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteen. Vuodelle 2020 on asetettu 50 prosentin yhdyskuntajätteen kierrätystavoite, joka kiristyy edelleen tulevina vuosina. Tällä hetkellä kierrätysaste Suomessa on 42 prosenttia, eikä EU:n Suomelle asettamia kierrätystavoitteita tulla välttämättä saavuttamaan. Suomen lisäksi varhaisen varoituksen suosituksia saivat Bulgaria, Espanja, Kreikka, Kroatia, Kypros, Latvia, Malta, Portugal, Puola, Romania, Slovakia, Unkari ja Viro.

Komissio kokosi varhaiseen varoitukseensa syitä kierrätysasteen alhaisuudelle Suomessa. Syitä ovat epäselvät vastuut sekä jatkuva vastuiden ja toimintaympäristön muuttuminen lainsäädännössä. Myös hyötyjätteen erilliskeräyksessä nähtiin puutteita. Komission suositukset sisältävät muun muassa taloudellisia ohjauskeinoja, kuten jätteenpolttoveroa ja painoon perustuvia jätemaksuja. Hyötyjätteen erilliskeräys tulisi Suomen kaltaisessa laajassa ja harvaan asutussa maassa olla keskitetysti suunniteltu, jotta kustannustehokas keräysjärjestelmä on mahdollinen.

Lisäksi komissio ehdottaa jätehuollon vastuun palauttamista nykyistä laajemmin kunnille. Päinvastoin kuin komissio suosittelee, viimeisimmässä jätelain uudistuksessa kuntavastuuta rajattiin. Pirstaloituneet vastuut johtavat epäselvään tilanteeseen, jossa millään toimijalla ei ole kokonaisvastuuta tilanteesta.

Jätepolitiikan tulisi aina perustua ympäristötavoitteisiin. Suomen viimeaikaiset muutokset jätehuollon lainsäädännössä ovat perustuneet markkinatavoitteisiin, mikä on pirstonut jätehuoltojärjestelmää ja aiheuttanut epävarmuutta alalle. Kierrätystavoitteiden edelleen kiristyessä ja kiertotalouden läpimurron mahdollistamiseksi Suomen tulisikin laatia jätehuollon kehittämisen strategia, jonka aikajänne olisi vaalikautta pidempi. Strategian avulla voitaisiin selkeyttää jätehuollon toimijoiden vastuuta ja luotaisiin pitkäjänteisyyttä ja yhteistä sitoutumista jätepoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja kierrätysasteen nostamiseksi.

Jätesektorin toimijoita on monia: valtio lainsäätäjänä, kunnat jätehuoltomääräysten päättäjinä, tuottajayhteisöt tiettyjen jätteiden jätehuollon järjestäjinä, kuntaomisteiset ja yksityiset yritykset jätehuollon järjestäjinä sekä kotitaloudet, julkiset organisaatiot ja yritykset jätteiden haltijoina. Jätehuollon kehittämisstrategiassa tulisi tutkia, mikä on optimaalinen vastuun jakautuminen ensisijaisesti jätehuolto- ja kierrätystavoitteiden kannalta.

Kirjallinen kysymys KK 491/2018 vp

Strategiassa tulisi määritellä toimenpiteet, joilla kuluttajien kierrätys helpottuisi ja lisääntyisi ja joilla saataisiin teollisuuden ja muiden yritysten kierrätysastetta nostettua. Jätteen määrän ja synnyn minimoimisen tulisi olla strategian yksi päätavoitteita. Lisäksi tulisi tarkastella tarkoituksenmukaisinta tapaa toteuttaa eri jakeiden keräily ja uudelleen käsittely. Joitain jakeita syntyy niin vähän tai niiden käsittely on niin haastavaa, että ohjauksen ja kokonaiskoordinaation tulisi olla kuntia suuremmilla alueilla, jopa valtion tasolla. Kansallisen vastuun näkökulmasta strategiassa pitäisi myös tutkia keinoja ehkäistä jätteiden dumpaaminen maan rajojen ulkopuolelle.

Kiertotalouteen siirtyminen on valtava järjestelmätason uudistus. Siinä ei onnistuta, mikäli jätehuoltojärjestelmää ei saada kehitettyä kokonaisvaltaisesti ja päättäväisesti. Vastuu jätehuoltojärjestelmän kokonaisuuden toimivuudesta ja Suomen kierrätystavoitteiden saavuttamisesta on lopulta valtiolla, ja siksi myös järjestelmän kehittämisessä tulee olla kansallinen visio ja suunnitelma.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta kierrätystavoitteet saavutetaan ja vastataan komission varhaisen varoituksen suosituksiin ja

aikooko hallitus aloittaa useamman vaalikauden yli ulottuvan jätehuoltojärjestelmän kehittämisstrategian valmistelun?

Helsingissä 28.11.2018

Hanna Sarkkinen vas